

KATEDRA VÁMBÉRY ÁRMIN FÖLDRAJZVERSENY

ROVATVEZETŐ: TÓTH TIBOR, 945 01 Komárno, Rákócziho 36/34, vambery.armin.foldrajzverseny@gmail.com

IV. forduló

Beküldési határidő: 2026. február 20.

A csapat neve:	A csapattagok neve:	A forduló száma: IV.
A felkészítő pedagógus neve, e-mail-címe, telefonszáma:	Az iskola neve, címe, e-mail-címe, telefonszáma:	Regisztrációs kód:

A negyedik fordulóban Vámbéry Ármin életével, munkásságával és utazásaival kapcsolatos feladatok sikeres megoldásához a *Küzdelmeim* című művét ajánlom irodalomként. A Délvidékhez és Vámbéry Ártal érintett mai országok területéhez kapcsolódó feladatok megoldásához földrajzi atlasz és az internet különféle forrásai ajánlottak. A Vámbéry Ármin Földrajzverseny „segédanyagok” menüje szintén hasznos forrásanyagokat rejt a feladatok megoldásához.

1. Keresem a szót...

Alább tíz fogalommagyarázatot olvashattok. A feladatokat, hogy mindegyikhez megkeressétek és beírjátok a megfelelő kifejezést a Vámbéryről mint egyetemi tanárról szóló internetes forrásban! (10 pont)

1. A Kelet népeinek és kultúráinak tudományos vizsgálatával foglalkozó tudományág.

.....

2. A török nyelvek és népek történetét, nyelvét és kultúráját kutató tudomány.

.....

3. Olyan tudós, aki nyelvekkel, szövegekkel, kéziratokkal és irodalmi forrásokkal foglalkozik.

.....

4. Olyan nyelvcsalád elnevezése, amelybe a magyar, a török és a finn nyelvet is próbálták sorolni.

.....

5. A tudományág, amely az egyes népek életét, szokásait és kultúráját vizsgálja.

.....

6. A Kelet iránti tudományos és kulturális érdeklődést kifejező gyűjtőfogalom.

.....

7. Vámbéry egyik legjelentősebb tudományos műve, amelyben a Közép-Ázsiában tett utazását írta le.

.....

8. Vámbéry által alapított tudományos tanszék a Pesti Egyetemen.

.....

9. Vámbéry német nyelvű szótári munkája, amely segítette a nyelvi kapcsolatokat.

.....

10. A magyar tudományos élet legmagasabb fóruma, amelynek Vámbéry is tagja lett.

.....

2. Térképészet

Készítsétek el Vámbéry Ármin utazásainak térképét! Az útvonalat mai, aktuális politikai térkép segítségével készítsétek el, hogy az összes – utazásai által érintett – mai országot és azok fővárosait is be tudjátok jelölni! Az útvonalon jelöljétek meg a következő tíz fontos megállót is: Khíva (Hiva), Meshed (Mashhad), Erzerum, Buhara, Persepolis, Herat, Tebriz, Qarshi (Karsi), Isfahan, Szamarkand! A térkép készítése során ne feledkezzetek meg a térképészeti elemekről (a térkép címe, méretaránya, északi irányultság, jelmagyarázat és szerzőpont) és a külalakról sem! (20+5+5 = 30 pont)

3. Mi, hol, mikor?

Az alábbi felsorolásban öt Vámbéry-mű címét, kiadásának helyét és idejét találjátok – természetesen összekevre. A feladatokat az, hogy rakjatok köztük rendet és alkossatok megfelelő hármasokat – melyik művét, hol és mikor adta ki Vámbéry! (15 pont)

Deutsch-türkisches Taschenwörterbuch, 1867, Lipcse, 1875, Középázsiai utazás, 1873, Bokhara története Pest (1. kiadás), Konstantinápoly, 1865, Vándorlásaim és élményeim Perzsiában, London, 1858, Pest, Az iszlám a XIX. században

4. Titkos hadművelet

Az alábbi meghatározások Vámbéry Ármin életének különböző állomásaihoz, munkahelyeihez és tudományos tevékenységeihez kapcsolódnak. Az egyes meghatározásokra adott válasz jelölt betűit összeolvasva egy kifejezést kaptok, mely valamilyen módon kötődik Vámbéry Ármin munkásságához. Válaszoljátok meg azt is, hogyan! (11 pont)

Példa: Város, ahol sírhelye található. /3 – Budapest = D (a jelölt betű)

1. A magyar–török nyelvi kapcsolatok elméletének neve. /1

.....

2. Város, ahol tudományos és oktatói munkásságát folytatta, a keleti nyelvek tanszékét megalapította. /2

.....

3. Város, ahol Vámbéry első háztanítói állását vállalta a Petrikovich családnál. /8

.....

4. Város, ahol később a Schweiger családnál tanított. /5

.....

5. Közép-ázsiai város, amely egy művének címében is szerepel. /2

.....

6. A tudományos társaság, amelyet 1872-ben alapított társaival. /9

.....

7. Város, ahol 1858-ban megjelent a Deutsch–türkisches Taschenwörterbuch című műve. /2

.....

8. A kecskeméti család neve, ahol Vámbéry háztanítóként dolgozott. /9

.....

9. Tudományos intézmény nevének rövidebb változata, amelynek tagjává választották. /7

.....

10. Így nevezi gyakran műveiben a várost, amelyből keleti útjára indult, és ahol hosszabb ideig élt. /4

.....

Megoldás:

5. Délvidék

Állapítsátok meg, hogy az alább látható képek melyik délvidéki látnivalót ábrázolják, valamint azt is, hogy melyik településen található! (10 pont)

		
A)	B)	
		
C)	D)	E)

6. Országjáró

Olvassátok el a következő, Vámbéry Ármin utazása során meglátogatott, mai ország területéről szóló jellemzést! A zárójelben lévő számozásokat és meghatározásokat behelyettesítve sikerül megszerezni az összes pontot, valamint megfejtethetitek azt is, melyik ország területén járunk. (14 pont)

Ez az ország (**1. az ország neve**) Közép-Ázsia szívében terül el, messze minden tengertől. Földjein a sivatag és a hegyvidék, a termékeny folyóvölgyek és a száraz puszták sajátos egységet alkotnak. Az éghajlat zord kontinentális: a nyár perzselő forró, a tél keményen hideg, a csapadék kevés, ezért a víz minden cseppje különösen értékes.

Területének nagy részét kietlen, homokos síkság borítja, amelyet időnként kiszáradt folyómedrek szabdalnak. Középső vidékein hatalmas sivatag terül el (**2. a sivatag neve**), melyet a szél formál, és amelynek homokdűnéi messze a látóhatárig nyúlnak. Délen és keleten azonban a táj egészen más arcát mutatja: itt hegyek emelkednek (**3. a hegység neve**), s a lejtők között termékeny völgyekben régi oázisvárosok bújnak meg.

Két nagy folyó is meghatározza az ország életét (**4. a két folyó neve**) – ezek táplálják az öntözésre épülő mezőgazdaságot, és a történelem során a civilizáció központjait is e folyók mentén alakították ki. Az egyik nyugat felé kanyarogva a szomszéd országokon át egy kiszáradó tóba torkollik, amely valaha a világ egyik legnagyobb tava volt (**5. a tó neve**).

Az ország területén egykor fontos karavánutak metszették egymást: itt haladt keresztül a híres útvonal, amely a keleti termékeket, selymet és fűszereket vitte nyugatra (**6. az útvonal neve**). Ezen az úton jöttek-

mentek kereskedők, hittérítők és hódítók – s a városok, amelyek a karavánok pihenőhelyeiként születtek, ma is őrzik a hajdani gazdagság emlékeit (**7. három karavánváros neve**). A mecsetek kupolái, a minaretek és mozaikok díszítései ma is a hajdani virágkor tanúi.

A mai állam gazdasága a mezőgazdaságra – különösen az öntözéses növénytermesztésre – épül (**8. a legjelentősebb termesztett növény neve**), de egyre fontosabb szerepet kap az energiahordozók és az ásványkincsek kitermelése is (**9. a két legjelentősebb ásványkincs neve**). Városai közül több is a régió kulturális és oktatási központjává vált, ahol a múlt öröksége és a modern fejlődés egyszerre van jelen (**10. az ország egyetemi városának neve**).

Ez az ország tehát egyszerre ősi és fiatal, száraz és mégis éltető, elszigetelt és mégis történelmi kereszteződés – valódi kapocs a sivatag és a hegyek, Kelet és Nyugat között.